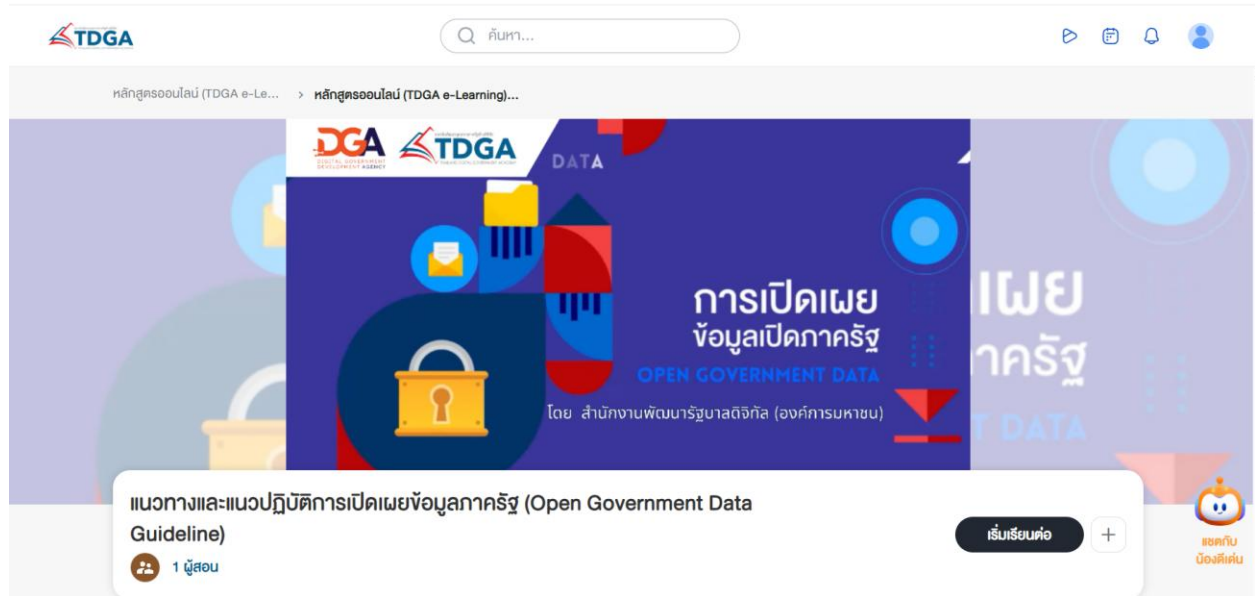

แนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government Data Guideline)

น.ส.ดวงฤดี โคษาราช
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
สถานีพัฒนาที่ดินบุรีรัมย์

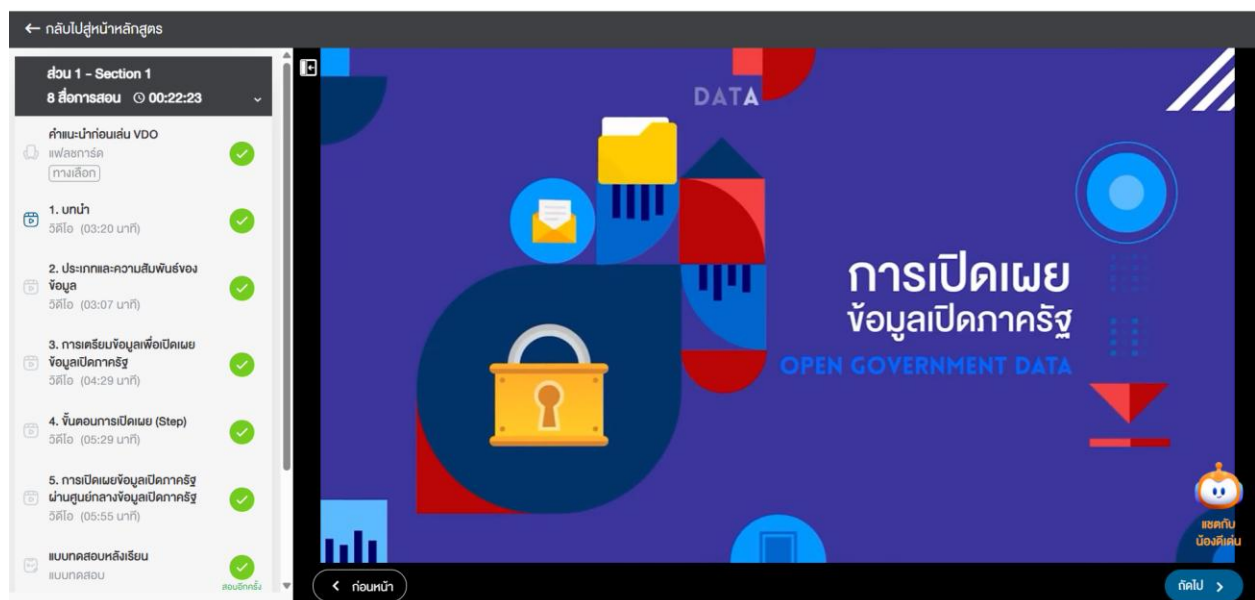

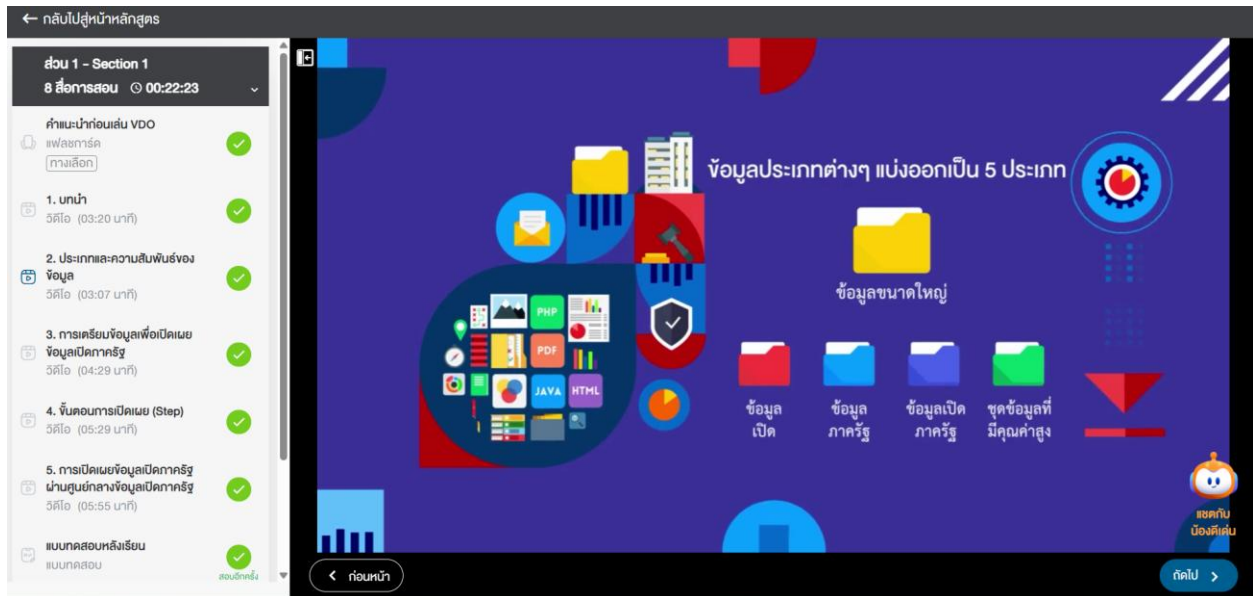
คำอธิบายบทเรียน

เรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางและกระบวนการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและผู้ใช้ข้อมูลสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเปิดเผยข้อมูล เนื้อหาของหลักสูตรนี้ครอบคลุมกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ ปัจจัยที่ต้องพิจารณาในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับแนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

ประเภทและความสัมพันธ์ของข้อมูล

ข้อมูลประเภทต่างๆ แบ่งออกเป็น ๕ ประเภท

๑. ข้อมูลขนาดใหญ่ คือ คลังข้อมูลขนาดใหญ่ทั้งหมด จากทุกแหล่ง จากทุกรูปแบบ
๒. ข้อมูลเปิด คือ ข้อมูลที่เปิดเผยให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรี
๓. ข้อมูลภาครัฐ คือ ข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ
๔. ข้อมูลเปิดภาครัฐ เป็นข้อมูลเปิดที่หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ
๕. ชุดข้อมูลที่มีคุณค่าสูง คือ ชุดข้อมูลที่ครอบคลุมทุกประเภทของข้อมูล เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทั้งผู้ให้ข้อมูลและผู้นำข้อมูลไปใช้

การเตรียมข้อมูลเพื่อเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Government Data) คือการจัดเตรียมข้อมูลดิจิทัลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัย และเป็นรูปแบบที่เครื่องอ่านได้ (Machine-readable) เช่น CSV, JSON, XML โดยต้องเป็นข้อมูลที่ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล, ไม่ใช่ข้อมูลความมั่นคง, และอนุญาตให้ประชาชนนำไปใช้ซ้ำ (Reuse) ได้ฟรีโดยไม่จำกัดรูปแบบผ่าน ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ

ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Data Preparation)

๑. สำรวจและจัดทำบัญชีข้อมูล (Data Cataloging): จัดทำรายการชุดข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดภายในหน่วยงาน และคัดเลือกชุดข้อมูลที่เหมาะสมจะเปิดเผยตามภารกิจ
๒. จำแนกและตรวจสอบความลับ (Data Classification): แยกประเภทขึ้นความลับ ตรวจสอบว่าไม่มีข้อมูลส่วนบุคคล หรือข้อมูลที่เป็นความลับทางราชการ
๓. ทำความสะอาดและจัดรูปแบบ (Data Cleaning & Structuring): จัดทำข้อมูลให้สมบูรณ์ (Complete) เป็นปฐมภูมิ (Primary) และเป็นปัจจุบัน (Timely)
  ๑. รูปแบบที่แนะนำ: CSV, JSON, XML, หรือ API เพื่อให้สามารถนำไปประมวลผลต่อได้
๔. จัดทำคำอธิบายข้อมูล (Metadata): สร้างคำอธิบายชุดข้อมูล เช่น ชื่อชุดข้อมูล, คำอธิบาย, วันที่ปรับปรุง, สิทธิการใช้งาน เพื่อให้ผู้ใช้เข้าใจและค้นหาได้ง่าย
๕. เผยแพร่และขออนุมัติ (Publishing & Approval): ดำเนินการเผยแพร่ผ่านช่องทางที่กำหนด เช่น เว็บไซต์หน่วยงาน หรือศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th) โดยผ่านการอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยงาน

คุณลักษณะของข้อมูลเปิดที่ดี (๑๐ ข้อ)

๑. สมบูรณ์ (Complete): ข้อมูลพร้อมใช้งานและครบถ้วน
๒. ปฐมภูมิ (Primary): ได้จากแหล่งข้อมูลโดยตรง
๓. เป็นปัจจุบัน (Timely): ข้อมูลใหม่และทันสมัย
๔. เข้าถึงได้ง่าย (Accessible): ผู้ใช้ค้นหาและดาวน์โหลดได้ง่าย
๕. อ่านได้ด้วยเครื่อง (Machine-readable): ซอฟต์แวร์ประมวลผลได้
๖. ไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discriminatory): ทุกคนเข้าถึงได้
๗. ไม่จำกัดสิทธิ (Non-proprietary): ไม่ผูกขาดกับซอฟต์แวร์ใด
๘. ไม่มีค่าลิขสิทธิ์ (License-free): ใช้งานฟรี
๙. มาตรฐาน (Standard): ตามมาตรฐานของ สพร. (DGA)
๑๐. เชื่อมโยงได้ (Linked): เชื่อมโยงกับข้อมูลอื่นได้

ขั้นตอนการเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Data Process) มี ๑๐ ขั้นตอนหลัก ตั้งแต่การสำรวจข้อมูล การเตรียมความพร้อม การอนุมัติ จนถึงการนำขึ้นเผยแพร่ผ่านช่องทางหลัก เช่น Data.go.th และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ทันสมัย และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการนำไปใช้งาน

๑๐ ขั้นตอนการเปิดเผยข้อมูล (Step-by-step)

๑. สำรวจชุดข้อมูล: ตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่ภายในหน่วยงาน.
๒. พิจารณาชุดข้อมูล: เลือกข้อมูลที่ควรเปิดเผยและมีประโยชน์.
๓. จัดลำดับความสำคัญ: กำหนดความสำคัญของชุดข้อมูล.
๔. รวบรวมจัดทำชุดข้อมูล: จัดทำข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่พร้อมใช้งาน.
๕. จำแนกประเภทข้อมูล: จัดหมวดหมู่และกำหนดระดับความปลอดภัย.
๖. เตรียมความพร้อม: ตรวจสอบข้อมูลก่อนนำขึ้นเผยแพร่.
๗. ขออนุมัติ: ดำเนินการขออนุมัติจากผู้บริหาร.
๘. เผยข้อมูล: นำข้อมูลขึ้นช่องทางต่างๆ (เช่น [Data.go.th](https://data.go.th)).
๙. วัดผล: ประเมินผลการใช้งานข้อมูล.
๑๐. ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง: อัปเดตข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

การเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Government Data) ผ่าน ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและกระตุ้นการนำข้อมูลไปสร้างนวัตกรรม

สาระสำคัญของการดำเนินงาน

- **ศูนย์กลางข้อมูลชุดเดียว:** เว็บไซต์ data.go.th ทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มกลางที่รวบรวมชุดข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศมาไว้ในจุดเดียว เพื่อให้ประชาชนและเอกชนเข้าถึงได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย
- **มาตรฐานข้อมูล:** ข้อมูลที่เปิดเผยต้องอยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถอ่านและประมวลผลได้ (Machine-Readable) เช่น CSV, XLS, หรือ JSON และต้องมีคำอธิบายข้อมูล (Metadata) ที่ชัดเจน

- **กระบวนการเปิดเผย:** หน่วยงานรัฐต้องดำเนินการตามมาตรฐานที่ [สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล \(DGA\)](#) กำหนด ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การคัดเลือกชุดข้อมูล การจัดเตรียมในรูปแบบเปิด และการนำขึ้นระบบเพื่อเชื่อมโยงข้อมูล
- **ประโยชน์และการใช้งาน:** ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจ การทำวิจัย หรือการพัฒนาแอปพลิเคชันบริการสาธารณะใหม่ๆ ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน

สรุปบทเรียนสำคัญ

- **โปร่งใสและตรวจสอบได้:** การเปิดเผยข้อมูลช่วยสร้างความเชื่อมั่นและลดโอกาสการทุจริต
- **Data-Driven:** ส่งเสริมให้เกิดการนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางเศรษฐกิจ
- **มาตรฐานเดียวกัน:** ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่ สพร. กำหนด เพื่อให้ข้อมูลสามารถทำงานร่วมกันได้ (Interoperability)

ประกาศนียบัตร

ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

คุณ ดวงฤดี โคชาราช

ได้ผ่านการอบรมด้วยระบบการเรียนออนไลน์ในบทเรียน
แนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ
(Open Government Data Guideline)

จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ 1:30 ชั่วโมง

โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล
ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
ให้ ณ วันที่ 2 มีนาคม 2569

(นางไอรดา เหลืองวิไล)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล

d0b34c64